

'גליה' ו'איילת' – זני לימון ללא גרעינים

יוסי יניב

'איילת' – ציפה חמוצה ומיצית וקליפה מחוספסת

מקור הלימון אינו ידוע בבירור והוא כנראה תוצר של הכלאה ספונטנית של אתרוג וחושחש. מוצאו ככל הנראה באזורים הטרופיים שממזרח להימלאיה ובאזור פנג'ב שבגבול הודו-פקיסטן. כל זני הלימון המסחריים משתייכים למין אחד – *Citrus limon*, למעט לימון מאייר השייך למין *Citrus gambhiri*.

המשותף לכל זני הלימון הוא רגישותם לקור, וזאת מעצם היותם פרי טרופי, וכן רגישות גבוהה למחלת מאל-סקו. בנוסף לכך, קיים דמיון רב בין כולם בצורת הפירות ובצבע הקליפה. רוב זני הלימון מאופיינים בפוריות גבוהה, בכניסה מהירה לניבה, בגידול נמרץ, בקוצניות רבה ובכמה גלי פריחה בנוסף לפריחה העיקרית, המתרחשת באביב.

● **קבוצת זני יוריקה:** היוריקה פותח בקליפורניה מזרעים שהובאו מסיציליה בשנת 1858 ובהמשך פותחו סלקציות נוצלריות, שהעיקרית שביניהן היא יוריקה 'אלך' – הלימון הנפוץ בעולם, וכן יוריקה 'קוק' ויוריקה 'פרוסט'. בארץ אותרו כמה טיפוסים מצטיינים כמו יוריקה 'חרב-לאת', יוריקה 'שוקדה' ויוריקה 'ניר-יצחק'. בנוסף לכך פותח במחלקה להשבחת הדרים במכון וולקני זן יוריקה חסר זרעים בשם 'גליה'. זני יוריקה מתאפיינים בפוריות גבוהה ובכניסה מהירה לניבה. גודל הפירות בינוני וצורתם מאורכת.

תכונות הזן 'גליה': הפרי בגודל בינוני, צורתו עגלגלה מאורכת ובקצהו פטמה. עובי הקליפה בינוני והיא מחוספסת, עשירה בבלוטות שמן אתרי וצבעה צהוב. הציפה טעימה ומיצית, בגוון צהבהב. הפרי חסר זרעים. גובה העץ בינוני, העלים בגוון ירוק כהה. הפוריות טובה והפרי נישא לעתים באשכולות. הגידול המסחרי נעשה בעיקר בנגב המערבי.

● **קבוצת זני וילה פרנקה:** קבוצת זנים הדומים למדי לזני היוריקה. מקור הזן בסיציליה ומשם הובא לקליפורניה בשנת 1875. זהו זן פורה מאוד, נכנס לניבה במהירות ומגיב מצוין להצמאה קיצית ולטיפולים המעודדים פריחה קיצית-סתוית כמו קיטום ענפים ודישון שופע חנקן. לפירות צורה מאורכת והם דומים לפירות היוריקה. הציפה מכילה זרעים, שמספרם מושפע מנוכחות מפרים זרים. גידול הזן מתבצע ברוב חלקי הארץ ובעיקר בנגב. הזן רגיש למאל-סקו ולקור וסובל מפגם קליפה המכונה "קימטון" (Rumble – תופעה של כתמים ירוקים שחורים על הקליפה). לעץ צורת צימוח פתוחה, החושפת את הפירות לפגעי החורף. עוצמת הצימוח מתונה בהשוואה לזני יוריקה. בקבוצה קיים זן חסר זרעים בשם 'איילת', שפותח במכון וולקני.

תכונות הזן 'איילת': הפרי בגודל בינוני, צורתו מאורכת עם פטמה בקצה. הקליפה מחוספסת וצבעה צהוב. הציפה חמוצה ומיצית בגוון צהבהב ואינה מכיל זרעים. העץ בגובה בינוני-קטן (הגודל תלוי בסוג הכנה). הענפים חסרי קוצים. הפוריות טובה והנבט הפרי נעשית בעיקר בקיץ. לזן התאמה אקלימית רחבה והוא יכול להצליח במרבית אזורי הגידול ארץ.